

Pot v Crngrob

Path to Crngrob

Informacije / Info:

Turizem Škofja Loka / Tourist Board Škofja Loka

Kidričeva cesta 1a, 4220 Škofja Loka

T: +386 4 517 06 00

E: info@skofja-loka.com

W: www.skofja-loka.com

Pot v Crngrob	Izhodiščna točka / Starting point	5 km	1 - 1,5h

Izdala / Published by: **Razvojna agencija Sora** | PE Turizem Škofja Loka

Vsebinska zasnova in besedilo / Contents and text: **Klavdija Škulj** in **Marija Demšar**

Fotografije / Photos: **Jana Jocič**, **Jana Kuhar**, **Marko Pleško**

Oblikovanje / Design: **Simon Pavlič**

Prevodi / Translation: **Adele Gray**

Tisk / Print: **GTO Košir**

Naklada / Edition: **4000**

Tematska pot Pot v Crngrob vas bo iz Škofje Loke popeljala mimo Stare Loke, vasi Papirnica in Pevno do cerkve Marijinega oznanjenja v Crngrobu, ki je bila že od srednjega veka dalje priljubljena romarska točka. Ob poti boste opazili številna znamenja in kapelice, ki vas bodo opominjali na romarsko naravo poti.

Pot pričnemo nasproti avtobusni postaji v Škofji Loki, kjer boste na zelenici pred trgovino Nama opazili informativno tablo z vsemi potrebnimi napotki in informacijami.

Odpravite se mimo Aleje znamenitih Ločanov ter mimo pokopališča, nato pa zavijete levo in nadaljujete pot po Partizanski cesti. Če se na križišču ozrete levo, boste na vogalu ugledali Dolenčevo hišo, na kateri se nahaja zadnji ostanek nekdanjega zidanega krvavega znamenja, ki je stalo na kraju, kjer so nekoč izvajali krvavo rihto – obglavljali zločince. Proti Crngrobu je obrnjen prizor Oznanjenja, proti Stari Loki pa gleda zavetnik starološke cerkve, sv. Jurij. Pot nadaljujete desno proti Crngrobu, pri Bidetovi kapelici nasproti Gasilskega doma izberete

levo pot in če se čez približno 50 metrov ozrete desno, boste pod vrhom zdaj pozidanega Gavžnika opazili križ.

Ob znaku za Papirnico se držite poti, ki pelje naravnost, če

Od kje pride nenavadno poimenovanje Gavžnik? Zgodovinar France Štukl pravi, da od popačene besede gavzniti, umreti na ne posebno ugleden način. Na Gavžniku naj bi namreč nekdanje stale vislice, kjer so obešali zločince.

želite, pa lahko naredite ovinek tudi skozi vas. V tem primeru vam priporočamo sprehod do kapele Jezusovih blagrov, na kateri lahko

Vas Papirnica je dobila ime po papirnem mlinu, ki je tu deloval v 18. stoletju.

občudujete dela akademske slikarke Maje Šubic.

Malo naprej pridete do razpotja za Crngrob in Pevno. Tudi tu se držite smeri Crngrob, lahko pa

zavijete tudi skozi vas. V vasi **Pevno** stoji cerkev sv. Uršule, ki se v urbarju omenja že v začetku 16. stoletja. Vas je bila včasih znana tudi pod imenom Jägerndorf (Lovska vas). Freisinski urbarji namreč že od konca 13. stoletja vse prebivalce Pevna označujejo kot lovce, ki so za freisinskega gospoda opravljali lovsko službo, za kar so uživali tudi olajšave pri dajatvah. Za pomoč pri lovu so uporabljali sokole, dolžni pa so bili vzdrževati tudi enega lovskega psa.

Razširjenost sokolarstva in lova v srednjem veku nam dokazuje tudi prizor na freski Svete nedelje v Crngrobu – ne pozabite ga poiskati, ko boste prispeli na cilj!

Pot vodi naprej mimo znamenja **Pieta**, na katerem je leta 1896 **Ivan Grohar** preslikal Gosarjeve podobe, nato pa se sprehodite še mimo kapelice sv. Križa.

Sredi gozda, na križišču dveh cest stoji **Rdeče znamenje**, ki je bilo postavljeno v začetku 16. stoletja in spada med najstarejša znamenja na Slovenskem. Rdeče kužno znamenje spominja na kugo, na njem pa so naslikane številne svetniške podobe, danes žal slabo ohranjene.

Nekoliko naprej, ob stari stezi po gozdu, se nahajata dve skali, kjer naj bi po legendi počivala Marija, ko si je prišla ogledat svoje svetišče.

V knjigi Kamniti most pa najdemo tudi pripovedko, ki pravi, da ima škrtar v podzemeljskem gradu v crngrobski hosti skrite zlatnike, ki jih je tu izgubil trdosrčni mlinar, ki je odrekel prevoz škrtaru. Ko se boste podali skozi gozd zato le bodite pozorni, če kje opazite crngrobskega škrtara in ga povprašajte, kje skriva zaklad.

Takoj, ko pridete iz gozda prispete v vas Crngrob

... in pred sabo že vidite zvonik cerkve Marijinega oznanjenja. Od kje nenavadno ime vasi? V virih najdemo različne razlage. V listinah se pojavlja ime Ehrengruben, ki pomeni jamo, kjer so včasih kopali pesek, ki naj bi se nahajala v vasi. Druga teorija pravi, naj bi ime prišlo od poimenovanje »zw Ern-grub« (zur Erdgrube – pri zemeljski jami). V crngrobskih hostah naj bi namreč nekoč prebivali roparji in prežali na trgovce, ki so potovali med Kranjem in Škofjo Loko. Zgodba, zapisana tudi v Kamnitem mostu, pa nastanek imena razlaga takole:

Loški glavar je bil svoje čase izredno ponosen na visok zvonik cerkve svetega Jakoba, ki je bil tedaj najvišji v vsem loškem gospostvu. Ko so pričeli z gradnjo zvonika na cerkvi v Crngrobu je vse kazalo, da bo crngrobski zvonik postal najvišji in najiminennejši. Tega loški glavar ni mogel dopustiti, zato se je odpravil v Crngrob, splezal na gradbeni oder, z njega spodil delavce ter jim prepovedal gradnjo tako visokega zvonika. V tistem trenutku je zapihal močan veter in glavarja z visokega odra vrgel na tla, kjer se je pogreznil v zemljo, na tistem mestu pa je nato še dolgo časa rasla črna trava in označevala grob prevzetnega glavarja.

Romarska cerkev Marijinega oznanjenja je ena najlepših srednjeveških cerkva v Sloveniji. Nastajala je v daljšem časovnem obdobju, od konca 13. stoletja do sredine 19. stoletja. Ker je cerkev

v primerjavi z velikostjo vasi zelo velika, velja, da je bila cerkev že od začetka namenjena romarjem, zaradi priljubljenosti pa so jo večkrat povečali. Če ste pozorni lahko v cerkvi opazite številne romarske podpise.

Podrobno razlago številnih umetnostno zgodovinskih elementov bomo prepustili strokovnjakom, z vsebino zloženke vas želimo le opozoriti na nekaj zanimivosti, ki jih vsebuje sama cerkev in v vas vzbuditi radovednost za nadaljnje raziskovanje.

Ko se boste približali cerkvi boste na pročelju najprej opazili **fresko sv. Krištofa** z Jezusom na rami. Sv. Krištofu so se priporočali zoper naglo smrt in verjeli, da če zjutraj pogledaš svetnikovo podobo, tisti dan ne boš umrl nagle smrti, zato njegovo podobo pogosto opazimo na zunanosti številnih cerkva.

V zavetju neogotske lope se na fasadi razkrije **freska Svete nedelje**, ki izvira iz sredine 15. stoletja in prikazuje opravila, ki so bila v tem času ob nedeljah prepovedana. Freska je pomemben spomenik poznosrednjeveškega slikarstva, hkrati pa bogat vir za zgodovino materialne kulture in običajev srednjega veka, saj so na njej upodobljeni prizori iz vsakdanjega življenja iz katerih se da razbrati marsikaj o življenju obrtnikov, stavbarstvu, šegah in navadah ter o oblačilni kulturi v srednjem veku. Ste našli prizor lova s sokoli? Med občudovanjem neogotske lope poiščite na kamnitih bazah stebrov tudi **odtis konjske podkve**. Legenda pravi, da je turški vojskovodja hotel na konju prihajati v cerkev in jo oropati, vendar je takoj oslepel. Ker ni hotel odnehati in je še naprej jezdil proti oltarju, pa so se tla pod konjem začela udirati.

Notranjost cerkve krasi večinoma baročna oprema. Med zlatimi baročnimi oltarji je najstarejši oltar sv. Ahaca (1648), ki se nahaja v današnji južni ladji. Glavni oltar, posvečen Mariji, velja za največji zlati oltar na Gorenjskem.

Še eno posebnost velja omeniti – veliki zvon v zvoniku crngrobske cerkve (1807, ulil Vincenc Samassa) poleg podobe križa, Oznanjenja in sv. Jurija krasi še najstarejši slovenski zvonovni napis.

Rebro ajdovske deklice

V cerkvi lahko najdete tudi neke vrste muzejski eksponat, ki naj bi se v cerkvi nahajal že od sredine 15. stoletja in naj bi po legendi pripadal ajdovski deklici.

Legenda pravi, da je pri gradnji cerkve pomagala ajdovska deklica, ki je včasih živela v hostah Crngroba. Zidarjem je v predpasniku prinašala velike skale, v ogromnem škafu pa jim je podajala vodo iz Save. Pri delu je bila tako pridna, da se je pretegnila, prehladila in nato umrla. Iz hvaležnosti in v spomin so njeno rebro obesili v cerkev. Ljudje pripovedujejo, da vsako leto od rebra kane kapljica krvi, ko bo padla zadnja, pa se bo zgodil sodni dan.

Cerkev ni odprta za javnost. Za voden ogled se lahko predhodno dogovorite na Turizmu Škofja Loka.

Pot lahko nadaljujete po markirani planinski poti do Planice in Križne Gore ali pa se odločite za raziskovanje Sorškega polja, kjer poteka tudi 13. etapa Loške kolesarske poti – Loški kolesarski krog.

Rebro Ajdovske deklice v cerkvi Marijinega oznanenja

Oglejte si še:

- Staro mestno jedro Škofje Loke
- Loški muzej Škofja Loka
- Kapucinsko knjižnico
- Tematski poti Pot treh gradov in Pot v Puštal

Ponudba v bližini:

- Turistična kmetija Pri Marku, Crngrob
- Gostilna Crngrob
- Gostilna Pri Boštjanu, Križna Gora